ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ސަމަރީ ޑިސިޝަން

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2025/HC-B12/39
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
- އިސްތިއުނާފުގެ ޖަވާބުދާރީ ފަރާތް: އަޙްމަދު އާފާލް، ރޯޒްވިލާ / ހދ. ކުޅުދުއްފުށި
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ޖިނާއީ މައްސަލަ

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

ފަނޑިޔާރު [illegible]

ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުﷲ [illegible]

ފަނޑިޔާރު [illegible]

ނިޔާ ތާރީޚު: 03 ޖުމާދަލްއާޚިރާ 1447 / 23 ނޮވެމްބަރު 2025

ހައިކޯޓުގައި ޤަޟިއްޔާ ނަޒަރުސާނީ ކުރެވުނު ތާރީޚު: 18 ޖުމާދަލްއޫލާ 1447
09 ނޮވެމްބަރު 2025

ޝަރީޢަތުގެފުރަތަމަދަރަޖައިގެ ނިންމުން:

- ނަންބަރު: 145-B8/HRA/2025/08
- ނިންމި ކޯޓު: ކްރިމިނަލް ކޯޓު
- ބާވަތް: ކޯޓު އަމުރު (ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ނެރުނު އަމުރު)
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު: 10 ޖުލައި 2025
- ނިމުނު ތާރީޚު: 19 އޮކްޓޫބަރު 2025

ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2025/HC-B12/39 މައްސަލަ

އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތް	އިސްތިއުނާފަށް ޖަވާބުދޭ ފަރާތް
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް	[illegible]
މަންދޫބު ފަރާތުން:	މަންދޫބު ފަރާތުން:
[illegible] [illegible] [illegible]	[illegible] [illegible]

ޗެލެންޖް- ކޯޓު އަމުރު- ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ނެރޭ އަމުރު- ކްރިމިނަލް ޕްރޮސީޖަރ ކޯޑުގެ 33 ވަނަ މާއްދާ- ވަކީލް [illegible]
ހަމަޖެހުމަށް ވަކީލުންނަށް [illegible] (controlled access to defence lawyers) [illegible]

ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝަތު [illegible]ގެ ރައުޔު:

މައްސަލައިގެ ތަޢާރުފު

1. މިއީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-B8/HRA/2025/08 "[illegible] އަމުރު" ([illegible] [illegible]ކުރުމުގެ އަމުރު) އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ (މީގެފަހުން **"އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް"** ނުވަތަ **"ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް"** ނުވަތަ **"ދައުލަތް"** ކަމަށް ބުނެފައި) ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާ މި އިސްތިއުނާފެކެވެ.

2. މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފަށް ރައްދުވާ ފަރާތަކީ، ސ.ހިތަދޫ / [illegible]، އަޙްމަދު ޝާޒާދު[1] (މީގެފަހުން **"އިސްތިއުނާފަށް ރައްދުވާ ފަރާތް"** ކަމަށް ބުނެފައި) އެވެ.

މައްސަލައިގެ ފަސްމަންޒަރު

3. އިސްތިއުނާފަށް ރައްދުވާ ފަރާތުގެ މައްޗަށް ޖުމްލަ 4 (ހަތަރެއް) ދައުވާއެއް ކްރިމިނަލް ކޯޓުގައި އުފުލާފައިވެއެވެ. މި 4 (ހަތަރު) ދައުވާގެ ތެރެއިން 2 (ދޭއް) ދައުވާއަކީ ޖިންސީ ގޯނާކުރުމުގެ [illegible] ކުށުގެ 2 (ދޭއް) ދައުވާއެވެ. މި 2 (ދޭއް) ދައުވާވެސް އުފުލާފައިވަނީ، ޖިންސީ ކުށުގެ ޤާނޫނުގެ[2] 19 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ ހަވާލާދީ އެމާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުންނެވެ.

4. މިދައުވާތައް ބަލަމުން ގެންދަނީ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 511/512/513/514/Cr-C/2025 ޤަޟިއްޔާތަކުންނެވެ.[3] މިޤަޟިއްޔާގެ ތެރެއިން 10 ޖުލައި 2025 ވަނަ ދުވަހު ދައުލަތުގެ ފަރާތުން [illegible] [illegible]ކުރުމުގެ އަމުރެއް އެދި ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. އަދި އިސްތިއުނާފަށް ރައްދުވާ ފަރާތުގެ މައްޗަށް އުފުލުން 2 (ދޭއް) ދައުވާ ސާބިތުކުރުމަށް ހުށަހެޅި ހެކިންގެ ތެރެއިން ޖުމްލަ 6 (ހައެއް) ހެކި، [illegible]

---

[1] އައިޑީ ނަންބަރު A230416

[2] ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2014

[3] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-B8/HRA/2025/08 "[illegible] އަމުރު"ގެ [illegible]

[illegible]

5. [illegible] ނަންބަރު 145-B8/HRA/2025/08 "[illegible]" ([illegible])

[illegible]

1. [illegible] ނަންބަރު 1 އިން 5 ގެ ނިޔަލަށް އަދި 7 ގައި [illegible] ނަންބަރު 6 ގައި [illegible]

2. [illegible] ނަންބަރު 1 އިން 7 ގެ ނިޔަލަށް [illegible]

3. [illegible] (1) [illegible] (2) [illegible]

4. [illegible]

އެކަނި އެކްސެސް އޮންނާނެ ގޮތަށް، ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ވަކި ވަގުތުތަކެއްގައި [illegible] އެކްސެސް [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible] [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

5. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު 8 އިން 15 ގެ [illegible].

6. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު 8 އިން 15 ގެ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

7. އެހެންކަމުން (1) ދިރާގު [illegible] [illegible] (2) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] ([illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް ހުށަހެޅި ނުކުތާތަކާއި ތަފްސީލު:

6. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-B8/HRA/2025/08 "ކޯޓު އަމުރު" (މި [illegible] އަމުރު) އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އެދި ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވަނީ އަންނަނިވި ނުކުތާތަކެވެ. އެއީ؛

6.1 ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 145-B8/HRA/2025/08 (19 އޮކްޓޯބަރު 2025) ގެ ކޯޓު އަމުރުން [illegible] [illegible] ޤާނޫނު ނަންބަރު: 19/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 33 ވަނަ މާއްދާގެ [illegible] [illegible] އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 35

ވަނަ މާއްދާއާއި، 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު: 13/2010 (ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނު) ގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ދިމާކުރާ ނިންމާފައިވާ ނިންމުންތަކުން ފެންނަ ނުކުތާއެވެ.

6.1.1. ދިރުމާގެ ބައްޕަގެ ރައްކާތެރިކަން ކުޑަކުދިންނަށް ލިބިދިނުމަށް ޙާއްޞަ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 35 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކުޑަކުދިންނަކީ ޚާއްޞަ ރައްކާތެރިކަމެއް ލިބިދީފައިވާ ބައެއްކަމާއި، ކުޑަކުދިންގެ ކަރާމާތަށް އުނިކަން އަންނަގޮތަށް ކުޑަކުދިންގެ ހެޔޮ މަޞްލަޙަތު އެއްވެސް ފަރާތަކުން ކަމެއް ނިންމުމުގައި ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ[4] 33 ވަނަ މާއްދާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާކަމެވެ.

6.1.2. ކުޑަކުދިންގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ބޮޑުބައި ދަރިފުޅުގެ ވާލިދައިން އިންސާފުވެރި ސަލާމަތާއި ދިރުމުގެ ބޮޑު ބެލެނިވެރިން ކުޑަކުދިންގެ ހެޔޮ މަޞްލަޙަތާއި، އެ ކުއްޖަކު އާއިލާގެ ސަލާމަތުގެ އިންތިޒާމު އޮތް މިންވަރާއި، ވަކިވަކިން އެކުލެވޭ ކަންތައްތަކާ ބެހޭ ކުއި ކުޑަކުދިންގެ ހެޔޮ މަޞްލަޙަތަށް ބަލައިގެން ޙަޟާނަތުގެ ޙައްޤު އެކަމާ ގުޅޭ ނިންމުންތަކަށް ދިރާސާކޮށްގެ ޙައްޤުގެ ޤަޟިއްޔާގައި ފެނިގެން ވެ. އިސްތިޤްރާރު ޤާއިމު[5] ގެ ސަބަބުގެ ވަޞިއްޔަތު މުޙައްމަދުالله ޙަމީދުގެ ޙައްޤުގެ 8.13 ވަނަ ނުކުތާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާކަމެވެ.

6.1.3. އިސްލާމީ ޝަރީޢަތް ވަކިވުމުގެ މުޤައްރަރާތު ދިރާސާ ވަކިވަކި ކޯޓުން ބައްޕައި ކުރުމުގެ އަމަލުތައް ދިނުމަށްފަހު، ޙާލަތަށް ކަލަވާގެ ހަމައެކަނި ދިރާސާ ވަކިވާ އެއްޗެއްގެ އަސާސެއް ވަގުތާއި، އެއްޗެއް ބެލުމަށް ހުރިހާ ވަގުތެއް ދިޔަ ދިނުމަށްފަހު، ނަފްސާނީ އެއްޗެއްގެ ދިރާސާ ވަކިވާ އަސާސަކީ ވަގުތު އެއްޗެއް ފަރުދު ގެއްލި ދިރާސާ ވަކިވާ އެއް ބާރުދާރުގައި ތިބި ކޯޓު ބަލައިކަން ކަނޑައަޅާފައިވާކަމެއް، އަދި އިސްލާމީ ބައިގަނޑު އެގޮތަށް ސަލާމަތް ދައުލަތް އަށް ދިނުން އެއްޗެއް ދިޔައިސްތިޤްރާރުގައި ކަނޑައަޅާ ނުކުތާތަކަށް ބާރުގޮވާ ތިބެންވާނެ ކަމެއް ބަލައިގެން ދިރާސާ ވަކިވާ ކޯޓުން

---

[4] ޤާނޫނު ނަންބަރު 19/2019

[5] 2021/HC-A/142

ޕްރޮސީޖަރަށް، އެއްގޮތަށް ދިފާޢުގެ ޙައްޤު ފުރުޞަތު ދިނުމުން، މިކަންކަމުގައި ކޯޓުން ކަނޑައަޅަންޖެހޭ ކަންކަމެވެ.

6.1.4. އެހެންކަމުން، އިތުރުކޮށް ޗާޖުކުރެވުނު ވަކިވަކި ދަޢުވާތަކުގެ ދިފާޢީ ފުރުޞަތު ކޯޓުން ދޫކޮށްފައި ނުވާތީ، އެކަމަކީ ބޭނުން ވަޒަން އެސެސްމަންޓް ދިނުމަށް **ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ވ. އިބްރާހީމް ޢާދިލް**[6] ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތުން ކުށެއްކުރުމުގެ ނިޔަތުގައި ދައުލަތުން ހުށަހަޅާ ޤާނޫނުގެ[7] 33 ވަނަ މާއްދާއިން ހިމެނޭ ދުޅަހެޔޮ ކަމުގެ ނިސްބަތުން ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއް ނެރުނު ކަމެވެ.

އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާ ފަރާތުގެ ބަޔާން:

7. ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ އިސްތިއުނާފަށް ދަޢުވާގެ ޢަރުޟުގައި އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ އަންނަނިވި ކަންކަމެވެ.

7.1. އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާ ފަރާތުގެ ވަކީލު ދައުލަތުން އިތުރުކޮށްފައި، ޖިނާއީ ކުރުގެ ޤާނޫނުގެ[8] ދަށުން ކަމަށާއި، ދައުލަތު ދިން ފަރާތުން ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށުގެ ހެކިތަކުން ދެއްކުމުގައި ޤާނޫނުގައި ވަނީ ހަމަޖެހިފައިވާ ބަލައިގަނެވޭ ހެކިތަކުގެ ހެކި ދެއްކުމުގެ ނިޒާމަށް ކަމަށެވެ. އެޤާނޫނުގެ ދަށުން ހިމާ ސަލާމަތީ ތަކެތި ހެއްދުމަށް އެޤާނޫނުގެ 58 ވަނަ މާއްދާއިން ތަޙުޤީޤުކުރުމަށް ހުއްދަދީފައިވާއިރު، އަދި ކުރުގެ ސަލާމަތާ ގުޅޭ ފަރާތުގެ މައްސަލަ ތަޙުޤީޤު ކުރުމުގައި މުޤައްރަރު ކުރުމުގެ ބާރު 59 ވަނަ މާއްދާގައި ކަނޑައަޅާފައި އެބަހުރި ކަމަށާއި، މިމާއްދާ ކަނޑައަޅާފައިވާކަމަށް ޖާނާއި ދައުލަތުގެ ތަޙުޤީޤު ދާއިރާގެ ބާރުތަކާ ގުޅޭ ކަނޑައަޅާފައިވާ ތަރުތީބުގައި ތަޙުޤީޤު ކުރުމަށް، އެޤާނޫނުގެ 84 ވަނަ މާއްދާއިން ކަނޑައަޅައި ހުރި ތަޙުޤީޤުގެ ދައުލަތުގެ ފަރާތުގެ އަމަލު ދިނުމަށްކަމަށާއި، ތަޙުޤީޤަށް ނުދީ ހިފެހެއްޓުން ނޫނެ ވަކި ފެންވަރަކަށް ހިފެހެއްޓުން ފަދަ ތަޙުޤީޤުކުރުމަށް ބާރުދީފައިވާ

---

[6] 2021/HC-A/142

[7] ޤާނޫނު ނަންބަރު 19/2019

[8] ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2014

ޤާނޫނުގެ 131 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ބަލަންޖެހޭކަމަށް ވާތީ، އެއީ ދަށުކޯޓުން ކުރެވިފައިވާ ދަޢުވާގެ ދަޢުވާ ޤާބިލުގައި ރަނގަޅުކޮށް ނުވާކަމަށެވެ.

7.2. ކުށްވެރިންނަށް ކޯޓު ޖިނާއީ އަދާލަތުގެ މައްސަލަތަކާ ގުޅިގެން ކޯޓު ކަނޑައަޅާފައިވާ ޙުކުމް ހަމަތަ ޤާނޫނުގެ ރޫޙުގައި އެބަޔާންކޮށްދީފައިވާ، އެއީ ކުށްވެރިންނަށް ޖިނާއީ ޤާނޫނާ މިންވަރުގެ ފާއްސަ ދުސްތޫރުގެ އަސާސީ ޤާނޫނާއި[9]، ޖިނާއީ ކޯޑު ޤާނޫނުތަކުގައި[10]، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގައިވެސް އެބަޔާންކޮށް ކުރީ ހިމެނިފައިވާކަމަށް، އަދި ކުށްވެރިންގެ ޙައްޤުތައް ދަށްކުރުމުގެ ޤާނޫނީގޮތުން ޖިނާއީ ކުރީ ކަނޑައަޅާގޮތް އެބަޔާންކުރަމެވެ. މިއީ އެބައިން ޤާނޫނީ ދަށުން ކުރާ ޖިނާއީ ދަށުވާ ޙިމާޔަތް ދަނީ ޙިމާޔަތްކުރާ ބައެއް ދަށުވާ ވަރުގެ ފަރާތްތަކުގެ ޙުކުމްތަކާ އެކިފަރާތްތަކުގެ ބަޔާންކުރާ ދަށުވާ މަޤްޞަދު ބެލެވޭނީ، އެހެންކަމުން ޤާނޫނު ތަޢާރުފުގެ ޙިމާޔަތް ހިމެނުމުގެ އިޖްތިހާދުކުރާ މަގަށް ސަރުކާރު ސިޔާސަތުން ހިމެނުމުގެ މަގުކަމުގައި، ސަރަޙައްދު ދަށުވާ ފަރާތްތަކުގެ ޙައްޤުތައް ކަށަވަރުކުރުމުގެ ޙިމާޔަތް އަދާކު ރިޢާޔަތް ކުރުމުން މަގަށް އެއީ ކުރުމުގެ ބާރުކަމެވެ.

7.3. ދިވެހި ޤަވާޢިދު ކޯޓުން ޙިސާބުކުރާ ބަޔާންކުރުން، އެބައިގެ ދިރާސާކުރި ބަދަލުގެ ފުރުޞަތު ދިނުމުން، ސާބިތުވާ ދަށުވާ އެބައި މިނިވަން އެބައިގެ ޙިމާޔަތްކުރުމަށް ކަނޑައަޅާ ދަށުކޯޓުން ވަކިކޮށްގެން ދަޢުވާކުރުން ފުރުޞަތު ދިނުމުން، ކޯޓުތަކުގެ އިދާރީ މުވައްޒަފުންނަށް ފުރުޞަތުދިނުމުން ކޯޓަށް ޙިމާޔަތް ޙިމާޔަތް ދަށުވާ މިނިވަންކަން ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތުން ދެނެގަނެވޭކަމެވެ.

7.4. އިސްތިއުނާފު ކުރުމާ ދިނުމަށްފަހު ޙިމާޔަތް ބަދަލު ދިރާސާ ކުރުމަށް ދިރާސާ ފުރުޞަތު ދިނުމުގެ ވަކިވާ ވަގުތު ކޯޓުގައި ދަށުވެގެން އިސްތިއުނާފު ޤާނޫނުތަކުން އަވަސްކަމާއިއެކުގެ ގޮތުން ފުރުޞަތުދިނުމަށް ބަލައިގެ ކަމެއް، ދަޢުވާއާ އިސްތިއުނާފުގައި އޮތް ފަރާތުން ނިންމާ ބަލައިގެއައި

---

[9] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2009

[10] ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2014

ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިންތިޒާމް ހަމަޖެހޭނެކަމަށް މައްސަލަ ނިންމަން އެދޭ ކަމަށެވެ.

ދައުލަތުގެ ހުއްޖަތު

8. ދައުލަތުން ހުއްޖަތު ކަމަށް ބުނެ ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ؛

8.1 ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-B8/HRA/2025/08 (19 އޮކްޓޫބަރު 2025) ކޯޓު އަމުރުން ނިންމަވާފައިވާ ނިންމެވުމުގައި، ޤާނޫނު ނަންބަރު: 19/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 33 ވަނަ މާއްދާގެ ރޫޙާ ޚިލާފު އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 35 ވަނަ މާއްދާއާއި، 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު: 13/2010 ([illegible] ޤާނޫނު) ގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ ޚިލާފަށް ނިންމަވާފައިވާ ނިންމެވުމެއް ކަމަށް ކަނޑައަޅުއްވައިދެއްވުމައި؛

8.2 ދިފާޢީ ވަކީލުން [illegible] ކޯޓުން [illegible] ވަކި [illegible] ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު: 2021/HC-A/142 (ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. [illegible]) [illegible] ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުﷲ [illegible] 8.13 ވަނަ [illegible] ކަނޑައަޅާފައިވާ އުޞޫލާ ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއް ކަމަށް ކަނޑައަޅައިދެއްވުމާއި؛

8.3 މިމައްސަލައިގައި [illegible] 1.5 ގެ [illegible] ފާހަގަކޮށްފައިވާ [illegible] [illegible] ކަމަށެވެ.

9. އިސްތިޢުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން [illegible] ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ، [illegible] [illegible] [illegible]

145-B8/HRA/2025/08 އަމުރަށް ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭ [illegible] [illegible] [illegible] ކަނޑައަޅައިދިނުމަށެވެ.

ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތައް:

10. މިއިސްތިޢުނާފުގައި ދައުލަތުގެ ފަރާތުން އުފައްދާފައިވާ ބަހުސަކީ، ދައުލަތުން ހުށަހެޅި ހެކި ރައްކާތެރިކުރުމުގެ [illegible] [illegible] އެކަހެރިކޮށް ބަލައި ދިރާސާކުރުމަށް [illegible] [illegible] ކޯޓުން ބެލުން [illegible] [illegible] ގޮތަށް ކޯޓުން ނިންމި ނިންމުމަކީ ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤު ދަމަހައްޓާ ޤާނޫނުގެ[11] 33 ވަނަ މާއްދާގެ [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 35 ވަނަ މާއްދާއާއި އަދި [illegible] **[illegible]** **[illegible]**[12] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

11. [illegible] ފާޅުކޮށްދިނުމާއި [illegible] [illegible] ދައުލަތުގެ ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible][13]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[14]

12. [illegible] ދައުލަތުގެ ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

"[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު 1 [illegible] 5 [illegible] [illegible] [illegible] 7 [illegible]."

---

[11] ޤާނޫނު ނަންބަރު 19/2019

[12] 2021/HC-A/142

[13] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 35 ވަނަ މާއްދާ

[14] ޤާނޫނު ނަންބަރު 19/2019 -ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤު ދަމަހައްޓާ ޤާނޫނުގެ 33 ވަނަ މާއްދާ

13. ހަމައެއާއެކު ދަށު ކޯޓުން ނިޔާއަށްބަލާއިރު ފާހަގަކޮށްފައިވާ އަސްލަކަށްބަލާއިރު، "ދައުލަތުގެ ނިޔާވެރި އިންސާފު ހޯދުމުގެ ފުރުސަތު ނަންބަރު 1 އިން 7 ގެ ނިޔާގައި ބުނާ ހުކުމަކީ، ކުރީގެ ނިޔާތަކާއި ހިލާފުވާ ގޮތެއް އޮތް ނިޔާއެއް ސާބިތުކުރުމަށް ކުރިމަތިވާ ބޮޑެތި ދަތިތަކެއް، ދިފާޢު ބިނާކުރުމުގެ ބައިތަކަށް ހުކުމުގެ ކުރިން ކަމަށްވާތީއެވެ."[15]

14. މިދެފަރާތުގެ އަދި ގައިގެ ވަކީލުން ހުށަހެޅި ކުރިމަތިލާ ކޯޓުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ އަންނަނިވި ވާހަކަފުޅެވެ.

"އުފުލުމުން (1) ދިފާޢު ބިނާކުރުމުގެ ހައްޤާއި (2) ކުށުކުރިންގެ ކަނޑައެޅިފައި ވާގޮތް ދިނުމުގެ ހައްޤާއި އާންމު ސިޔާސަތު ޝަރުޢީ އުސޫލުތަކުގެ ވަޒީފާތަކުގެ ބަލަހައްޓާ ކުރިން މިންވަރުކުރުން ނިންމުމުގެ ނިޔާވެރިކަމުގެ އެ ނިންމުމުގެ ހައްޤު، ކޯޓުގައި މި ހުކުމު (ޤާނޫނުގެ ފުރުސަތު އާއި ޖިނާއީ ހިޔާނާތް ސިޔާސަތު) ބަލައި ދިފާޢުކުރުމުގެ ފުރުސަތު ލިބިގެން އެ މިންވަރަށް ދައުލަތުގެ ހިމާޔަތްކުރުން ކަމުގައި ބެލެވެއެވެ."

15. އެއްބަސްވުން، ދަށު ކޯޓުގެ މިންނިންމުމުގައި ކުށްކުރިމުގެ ކަނޑައެޅުމާއި ގޮތް ދިފާޢުކުރުމުގެ ހައްޤާއި ދިފާޢުކުރުމުގެ ފުރުސަތު އެދިގެންނެވެ. އަދި އެހެން، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތު ފަދައިން ފާހަގަކުރެވުނު ފަދަ ދަށު ކޯޓުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ އަންނަނިވި ވާހަކަފުޅެވެ.

"އެކަން ނަމަވެސް ދިފާޢުން އެކަން އެމަނުން ކުރުމަށް ވަގުތު ނަގައިގެން އާއި އަދި އެކަމަށް ކޯޓުގެ ގޮތުން އެވަގުތު ވަގުތީ ބަލަހައްޓާ ކުރިމަތިލާނެ ކަމަށްވާތީ ޝަރީޢަތް އެދުނު ހާލަތާއި ބަލައި ދިފާޢުކުރުމުގެ ފުރުސަތު ދިނުމުގެ ސަބަބުން މަސްލަހަތުގެ ޝަރީޢަތު ދިފާޢުގެ ހައްގުތަކުގެ ދިފާޢުވެރިކަމާ ގުޅޭ، ދިފާޢު ވަކީލަކާ އެކަށީގެން ކުރީގެ ގާނޫނީ ވަކީލެއް ނެތި، ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ވަކި ވަކިވަރަކަށް ބެލުމަށް އެކަށީގެން ކަނޑައެޅޭ ގޮތް، ގޮސް ބެލުމަށް ހިފެހެއްޓުން ހަމަޖެހިފައިވާ، އިންސާފުވެރިކަމާ ވަކި ބާރުގެ ގާނޫނީ ފުރުސަތު (ގާނޫނު ފުރުސަތު ވަކި) ދިފާޢު ވަކީލު ކޯޓުން ބަލައި ހެކިން މިއްންނަށް ބޭނުން އިންސާފު ހަމަޖެހިފައިވާ ފުރުސަތު ދިނުމުގެ ގޮތުން ކުރަންޖެހެއެވެ."

16. ދައުލަތުގެ އިސްތިއުނާފުގެ މައިގަނޑު ބަޔާނާ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ މިފަދަ ކަނޑައެޅުމުގައި ދިފާޢު ވަކީލު އެކަށީގެން ގާނޫނީ ވަކީލުގެ ދިފާޢުވެރިކަމުގައި އިންސާފުވެރިކަމާއި ވަކީލުންގެ މުޅި ދިފާޢު ދިފާޢު ވަކީލު ކޯޓުން ބަލައި ހެކިން މިންވަރުކުރުމުގެ އެކަށީގެން ދިފާޢުވެރިކަމުގެ މިންވަރު/ ނަމަވެސް ހުށަހެޅުން ހުރުމަ

---

[15] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-BS/HRA/2025/08 ކޯޓު އަމުރު (ހިރާސްތުގައި ބެހެއްޓުމުގެ އަމުރު) ގެ ފުރަތަމަ ޞަފްޙާ 2

ފުރުސަތުއަކަށްވެއްޖެ، މިއީ މިކޯޓުގެ ފުލްބެންޗުގެ ޝާނިޒާ ވ. އިބްރާހީމް ޒާހިރު[16] ގެ މައްސަލާގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ އުސޫލާ ޚިލާފު ނިންމުމެއް ކަމަށެވެ.

17.ދައުލަތުން ހަވާލާދީފައިވާ ފުލްބެންޗުގެ ޝާނިޒާ ވ. އިބްރާހީމް ޒާހިރު[17] ގެ މައްސަލާގެ 8.13 ވަނަ ނުކުތާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ އަންނަނިވި ގޮތަށެވެ.

> "ދަޢުވާލިބޭފަރާތުން އެދޭ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދަޢުވާލިބޭފަރާތުގެ [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]."

18.ދައުލަތުގެ އިސްތިއުނާފު ފޯމުގެ 2.6 ވަނަ ޕެރެގްރާފުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ، އިލްތިމާސްކުރެވުނު ވަސީލަތުގެ [illegible] ވަގުތީ އެކްސެސް [illegible] އެޕްލިކޭޝަން [illegible] ވަގުތީ އެކްސެސް [illegible] ކަމަށް [illegible].

19. [illegible] ކަނޑައެޅުން [illegible] އުސޫލާ [illegible]

---

[16] 2021/HC-A/142

[17] 2021/HC-A/142

ބަލައި ދިރާސާކުރެވޭ ގޮތަށް ހާމަކޮށް/ދޫކުރުމަކީ [illegible] [illegible] އުސޫލުތަކެވެ. މިފަދަ [illegible] ދެކެމެވެ.

20. މިމައްސަލައިގައި ކްރިމިނަލް ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible][16] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމުގައި ބެލެވެއެވެ.

---

[16] 2021/HC-A/142

ނިންމުން ފާސްކުރި ގޮތް

21.މިގޮތުން ފާހަގަކުރެވުނު ކަންކަން އެހެން ހުރުމުން، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-B8/HRA/2025/08"ކޯޓު އަމުރު" (ދިގު ބަންދުކޮށްބެހެއްޓުމުގެ އަމުރު) އަށް ބަދަލެއް ގެންނަން ސަބަބެއް ނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅައި، ނިންމަން ފާސްވިއެވެ.

ފަނޑިޔާރު އަބްދުﷲ ޙަމީދު މޫސާގެ ރައުޔު:

22.ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަމީމްގެ ރައުޔަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދު ކުރަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު ސިރާޖް ފަހުމީގެ ރައުޔު:

23.ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަމީމްގެ ރައުޔަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދު ކުރަމެވެ.

- **ހުކުމް:**

ދެންފަހެ، މިގޮތުން ބަޔާންކޮށްދެވުނު ކަންކަން އެހެން ހުރުމުން، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްތިއުނާފުގައި ނުކުތާގެ މައްސަލަ ބަލާއިރު، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-B8/HRA/2025/08 "ކޯޓު އަމުރު" (ދިގު ބަންދުކޮށްބެހެއްޓުމުގެ އަމުރު) އަށް ބަދަލު ގެންނަން ސަބަބެއް ނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅައި، މިޤަޟިއްޔާ ބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ޙުކުމްކުރީމެވެ.

މިޤަޟިއްޔާ ބަލައި ހުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު އަބްދުﷲ ޙަމީދު މޫސާ

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަމީމް
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު ސިރާޖް ފަހުމީ